

Якщо говорити про аспекти соціальної взаємодії в освіті, то саме в середовищі дистанційного навчання, завдяки засобам дистанційного навчання викладач отримує можливість індивідуалізувати своє спілкування з учнями, використовуючи можливості віртуального класу, чату, групового форуму, і зосередитися на конкретних проблемах тих, хто відстає, або розробці нових цікавих завдань, що, у свою чергу, стимулює пізнавальну активність всього навчального закладу, групи в цілому, підсилює творчі складові роботи педагога.

Переважає більшість експертів висловлює думку щодо доцільності використання технологій дистанційного навчання для здобуття другої вищої освіти, проходження професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації для студентів та слухачів, які вже мають досвід навчання в навчальному закладі, базову освіту, ознайомлені з нормативно-правовими актами щодо здійснення освітньої діяльності.

Навчити жити і працювати в мінливому середовищі – одне з найважливіших завдань вищої школи як основного інституту соціалізації.

Отже, мають змінитися існуючі методи і форми виховної роботи, взаємодії в сучасному освітньому просторі, система підготовки та підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу вищої школи, що, безперечно, потребує пильної уваги, вивчення, діагностики, оскільки це є стратегічним чинником соціально-економічного розвитку країни, забезпечення її національної безпеки.

Список джерел інформації

1. Samuel E. Trosow. (2000). [Review of The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting, by D. Bell]. The Library Quarterly: Information, Community, Policy, 70(3): 397–399.
2. Габермас Ю. Структурні зміни у сфері відкритості ; [переклад з німецької А. Онишко ; редактор М. Прихода]. Львів : Літопис, 2000. 317 с.
3. Ананьїн В.О. Соціальна філософія. К. : ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 299 с.

ГУРА Тетяна Віталіївна

к.пед.н., доц., Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків);

ДЗЮБА Андрій Вікторович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В УКРАЇНІ

ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Після того, як Росія розпочала повномасштабне вторгнення на територію України – мільйони людей були змушені покинути свої домівки. Від початку повномасштабної війни із України виїхало більш, ніж 14,5 мільйонів громадян, із них як мінімум 11,7 млн. осіб – до країн Євросоюзу. Виявилось, що в Україні фактично відсутня сучасна психосоціальна допомога як система та узгоджена практика, хоча окремі елементи створені та працюють. Тому необхідно розвивати її, особливо в умовах військового стану в Україні.

Невідкладними та необхідними кроками для розвитку сучасної психосоціальної підтримки в Україні є:

1) модернізація нормативно-правової бази України, що дозволить запровадити принципово нові підходи, які спрямовані на адаптацію та ресоціалізацію людей, які пережили травмувальні події, з урахуванням комплексної медико-психологічної та соціальної природи втручань;

2) забезпечення профілактики психічних захворювань та інших психічних розладів під час бойових дій: розвиток психологічної та соціальної допомоги, впровадження програм підготовки до стресових ситуацій у військових частинах;

3) трансформація векторів соціальних програм – від суто учасників бойових дій та членів їхніх сімей, соціального захисту цивільного населення, яке постраждало внаслідок війни, до соціально-психологічної адаптації до нових умов, підтримки реалізації технології соціальної роботи з різними категоріями клієнтів економічного потенціалу, сприяння економічному зміцненню та розвитку індивідуальних ресурсів;

4) інвентаризація усіх наявних в регіоні закладів охорони здоров'я та закладів, які надають соціальні послуги, у тому числі приватних і громадських, для ефективного перерозподілу клієнтів за категоріями;

5) створення «єдиного вікна» звернень для демобілізованих та налагодження системи їх обстеження, лікування та реабілітації, а також соціальної підтримки;

6) перегляд змісту програм навчання психологів, лікарів та соціальних працівників, підготовки працівників до роботи з новими групами клієнтів, застосування сучасних методик, зокрема, протидії проявам посттравматичного стресового розладу (ПТСР), а також розвитку потенціалу людей із порушеною «соціальною екологією»;

7) стимулювання громадськими організаціями ветеранів до активнішої участі у психосоціальній підтримці комбатантів та інших груп населення, заохочення ветеранів (учасників бойових дій) до отримання професійних знань у галузі психологічної реабілітації та соціальної роботи.

Одним із негативних наслідків особистої участі у збройному конфлікті є посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), який особливо підступний тим, що він не вщухає з роками у більшості людей, які пережили наслідки психологічної травми, але посилюється та проявляється як асоціальна поведінка, невротичні реакції, фізичні розлади, а отже, від психологічних проблем до хвороб. Наслідки ПТСР часто проявляються у девіантній поведінці у вигляді агресії, конфліктності, токсикоманії, злочинності тощо. Досвід України та світових досліджень свідчить, що після повернення до мирного життя військовослужбовці з ПТСР повинні брати участь у реадаптаційних заходах та проходити комплексну реабілітацію за індивідуальним планом. Військовослужбовці з ПТСР, які пройшли реабілітацію та реадаптацію, потребують тривалої соціальної підтримки. Водночас однією з важливих складових відновлення є робота з родинами та рідними учасників бойових дій. Слід взяти до уваги, що дієва психологічна реабілітація учасників бойових дій може бути здійснена лише за умови сформованого у суспільстві позитивного ставлення до їх місії як захисників Вітчизни [2].

Психосоціальна підтримка передбачає в умовах війни надання соціальних послуг, що є одним із основних напрямків системи соціального захисту, поряд із виплатою грошової соціальної допомоги. Ці послуги мають широкий спектр – від послуг догляду вдома, різного роду допомоги у подоланні певних складних життєвих обставин, до комплексних медико-соціальних послуг, які потребують перебування людини в спеціалізованому закладі.

До основних проблем, які потрібно розв'язати під час війни в межах психосоціальної підтримки можемо віднести наступні:

- по-перше, евакуація дітей вразливих категорій.
- по-друге, надання соціальних послуг із забезпеченням проживання.
- по-третє, складнощі у забезпеченні гідних умов проживання та належних послуг в евакуації.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» одним із чинників, що можуть зумовити складні життєві обставини, є шкода, завдана бойовими діями, збройним конфліктом чи тимчасовою окупацією. Згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 в Україні введено воєнний стан у відповідь на початок РФ війни. У зв'язку з бойовими діями, які веде Росія проти України, органи місцевого самоврядування зіткнулись з проблемою, в тому числі, забезпечення надання якісних соціальних послуг громадянам. Тому Міністерство соціальної політики України розробило пропозиції щодо методики організації надання соціальних послуг у період воєнного стану для сприяння земським органам у наданні послуг громадянам. Тобто земські органи в рамках законодавства України та Конституції України мають право самостійно вирішувати питання щодо особливостей організації та надання соціальних послуг з урахуванням поточного стану справ. З метою забезпечення необхідної допомоги громадянам України рекомендовано терміново надати соціальні послуги, враховуючи військові дії, що тривають в Україні. Рішення про надання або відмову в наданні соціальних послуг у надзвичайних ситуаціях (кризі) приймається невідкладно протягом одного дня від часу надходження відповідної заяви, звернення чи повідомлення. Невідкладні соціальні послуги надаються безкоштовно [1].

Окрім державних послуг в Україні працює чимало альтернативних служб допомоги, чію діяльність забезпечують міжнародні та громадські організації. Як вони працюють та з якими проблемами в соціальній сфері зіштовхуються, свідчить досвід роботи мультидисциплінарних мобільних команд допомоги. Мультидисциплінарна мобільна команда – це команда швидкого реагування, що надає соціально-психологічну допомогу сім'ям з дітьми та іншим людям, постраждалим від війни. До складу команди входять: психолог, соціальний працівник, юрист та медик. Мобільні бригади працюють у центрах підтримки переселенців, на власному авто виїжджають до місць, де потрібна допомога, а також консультують постраждалих дистанційно – телефоном або за допомогою відеозв'язку. До основних послуг мобільних команд належать:

- екстрене реагування та здійснення виїздів до постраждалих;
- надання першої психологічної допомоги та психологічної підтримки;
- юридичне консультування;

- соціальна підтримка та соціальне обслуговування;
- медична допомога (консультування, онлайн зв'язок з лікарями, перенаправлення до інших фахівців);
- надання гуманітарних наборів та інформаційних матеріалів.

Таким чином, повномасштабне вторгнення РФ в Україну стало викликом для всіх сфер суспільного життя, включаючи і соціальну, яка опікується вразливими, малозахищеними та незахищеними категоріями населення. Соціальні працівники та організації активізувались і почали переналаштовувати свою роботу, адаптувати до нових умов життя. Нові труднощі відкривають нові можливості для розвитку та забезпечення системної та довготривалої психосоціальної підтримки. На жаль, багато людей не мають можливості отримати кваліфіковану якісну соціальну та психологічну допомогу, тому соціальні працівники, психологи, медики, юристи повинні надавати постійно ефективну психосоціальну підтримку вразливим верстам населення, які потерпають від війни.

Список джерел інформації

1. Закон України «Про соціальні послуги». URL : <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Погоріла О.О. Сучасні технології соціальної роботи у воєнний час. 2022. URL : <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/57300>

НАРБЕКОВА Дар'я Сергіївна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків);

ЧЕРКАШИН Андрій Іванович

к.психол.н., доц., Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків)

ВПЛИВ ЗМІ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ І СОЦІАЛЬНИХ НОРМ МОЛОДІ

Сучасний світ все важче уявити без соціальних мереж, інтернету та засобів масової інформації (ЗМІ), їх вплив відчутний майже в кожній сфері нашого життя. Особливо сильно ЗМІ та соцмережі можуть впливати на те, як думає молодь та що вона вважає важливим у житті. Це може визначати, які ідеї та переконання стають для молоді важливими. Вони формують уявлення про те, що є нормальним, модним і престижним. Молоді люди часто несвідомо переймають цінності. Вплив соцмереж та мас-медіа може бути двостороннім, а для повного розуміння цього впливу важливо розглядати як позитивні, так і негативні аспекти взаємодії цих платформ з молоддю.

Більш поширеним стає сприятливий вплив соціальних медіа та засобів масової комунікації на становлення ціннісних орієнтирів і суспільних норм